

Leiðbeiningar um hæfiskröfur við ráðningu slökkviliðsstjóra

Algengt er að leitað sé álits Mannvirkjastofnunar varðandi ráðningar slökkviliðsstjóra. Helstu álitæfni eru vegna hæfiskrafna laga og reglugerða. Hér á eftir eru helstu ákvæði laga og reglugerða sem varða ráðningu slökkviliðsstjóra.

Slökkviliðsstjóri gegnir mikilvægu hlutverki í stjórnslu sveitarfélagsins. Hann situr í almannavarnanefnd og er vettvangsstjóri aðgerða í öllum slysum sem falla undir lög nr. 75/2000 og er einnig falið að hafa stjórn á vettvangi þar sem orðið hafa umferðarslys þar sem beita þarf björgunartækjum til að losa fólk úr bíflökum.

Slökkviliðsstjóri er ráðgjafi sveitarfélagsins um skipulags- og byggingarmál og fer með eftirlit með atvinnuhúsnæði í sveitarfélaginu.

Vald- og ábyrgðarsvið slökkviliðsstjóra er mikið. Hann þarf að vera góður stjórnandi og geta unnið undir miklu álagi. Því er mikilvægt að hann njóti trausts í sveitarfélaginu og sé vel menntaður og hafi reynslu af mannaforráðum þannig að hann geti leyst af hendi þau fjölbreyttu verkefni sem honum eru falin. Þau felast m.a. í stjórnslu, byggingarmálum, tækjamálum slökkviliðsins auk stjórnunar þ.á.m. við almannavarnaaðstæður.

Slökkviliðsstjóri

Í lögum nr. 75/2000 um brunavarnir segir í 15. grein um ráðningu slökkviliðsstjóra:

Sveitarstjórn ræður slökkviliðsstjóra og varaslökkviliðsstjóra. Slökkviliðsstjóri er yfirmaður slökkviliðs en í forföllum hans varaslökkviliðsstjóri.

Slökkviliðsstjóri skal hafa hlotið löggildingu sem slökkviliðsmaður, sbr. 17. gr., og starfað að lágmarki í eitt ár í slökkviliði sem löggiltur slökkviliðsmaður eða hafa háskólamenntun með sérmenntun í brunamálum. Fáist ekki slökkviliðsstjóri til starfa sem uppfyllir framangreind hæfisskilyrði er sveitarstjórn heimilt að höfðu samráði við Brunamálastofnun að ráða slökkviliðsstjóra tímabundið til starfa, þó ekki lengur en til tveggja ára í senn.

Í fyrstu málsgrein greinarinnar sést að eingöngu er verið að tala um slökkviliðsstjóra í slökkviliðum sveitarfélaga, þetta ákvæði á því ekki við um slökkvilið fyrirtækja. Sjá leiðbeiningar um starfsemi slökkviliða í fyrirtækjum (Leiðbeiningablað BST 2.06) varðandi þetta.

Lögin skylda slökkviliðsstjóra til að vera löggiltur slökkviliðsmaður.

Auk þess að vera löggiltur slökkviliðsmaður er krafist árs starfsreynslu eftir löggildingu eða háskólamenntunar með sérmenntun í brunamálum. Með háskólamenntun er átt við a.m.k. B.Sc. próf í verk- eða tæknifræði eða hliðstæðum raunvísindagreinum með sérmenntun í brunamálum frá viðurkenndum háskóla.

Í skýringum með frumvarpi til laga nr. 75/2000 segir að rétt þyki að gera meiri kröfur til slökkviliðsstjóra en slökkviliðsmanna þar sem slökkviliðsstjórar gegna mikilvægu hlutverki við framkvæmd brunavarna og því er þýðingarmikið að þeir hafi yfir tiltekinni þekkingu og þjálfun að ráða.

Í skýringunum kemur enn fremur fram að í ljósi þess að það kunnir að vera erfiðleikum háð að fullnægja þessum skilyrðum er lögð til sú undantekning að reynist ekki unnt að fá til starfa slökkviliðsstjóra sem uppfyllir hæfisskilyrði laganna sé heimilt að ráða slökkviliðsstjóra tímabundið til starfa þó að hann uppfylli ekki tilgreind hæfisskilyrði. Þetta er þó ekki heimilt lengur en til tveggja ára.

Jafnframt er tekið fram í lögum að afloknum þeim tíma sem undanþága er fengið fyrir er lögð áhersla á að auglýsa þurfi stöðuna aftur til að freista þess að fá til starfa mann sem uppfylli hæfisskilyrði laganna.

Löggilding

Starfsheitið slökkviliðsmaður er ekki lögverndað starfsheiti eins og er með starfsheiti margra háskólamenntaðra manna. Löggilding er því eingöngu krafist ætli slökkviliðsmaður að sækjast eftir starfi sem slökkviliðsstjóri. Óski slökkviliðsmaður eftir að fá löggildinguna þarf hann að ljúka námi við Brunamálaskólann og uppfylla kröfur um starfsreynslu.

Í lögum nr. 75/2000 um brunavarnir segir í 17. grein um löggildinguna slökkviliðsmanna:

“Slökkviliðsmenn sem sækja um löggildinguna til að starfa sem slökkviliðsmenn skulu hafa lokið námi fyrir slökkviliðsmenn við Brunamálaskólann eða hlotið sambærilega menntun. Jafnframt skulu þeir hafa gegnt slökkvistarfi eða starfað við brunavarnir að aðalstarfi að lágmarki í eitt ár samfellt eða starfað í hlutastarfi í slökkviliði að lágmarki í fjögur ár. Ráðherra veitir slíka löggildinguna.”

Námi slökkviliðsmanna til þess að öðlast löggildinguna er lýst í reglugerð nr. 792/2001 um Brunamálaskólann og réttindi og skyldur slökkviliðsmanna. Náminu er skipt í nám fyrir atvinnuslökkviliðsmenn og nám fyrir hlutastarfandi slökkviliðsmenn.

Atvinnuslökkviliðsmaður

Nám fyrir slökkviliðsmenn að aðalstarfi, skiptist í eftirfarandi þrjú hluta auk endurmenntunar. Til að hljóta löggildinguna skal a.m.k. námi skv. 1. og 2. lokið.

1. *Fornám: Nýliði skal ljúka 80 kennslustunda fornámi áður en hann hefur störf sem atvinnuslökkviliðsmaður. Fornámið er í umsjón og á ábyrgð viðkomandi slökkviliðs en Brunamálaskólinn lætur slökkviliði í hendur gögn vegna fornáms svo sem námslýsingu, kennsluefni og próf. Að loknu námi skal nemandinn vera hæfur til starfa sem byrjandi í atvinnuslökkviliði.*
2. *Atvinnuslökkviliðsmaður: Námið fyrir atvinnuslökkviliðsmenn er 540 kennslustundir. Þátttakendur skulu hafa lokið fornámi fyrir slökkviliðsmenn og miðað skal við að þeir hafi starfað í atvinnuslökkviliði í sex mánuði. Námi skal lokið innan þriggja ára frá upphafi starfs. Að loknu námi skal nemandinn vera hæfur til almennra slökkvistarfa, reykjöfunar, björgunarstarfa og viðbragða við mengunar- og eiturefnaslysum.*
3. *Stjórnandi: Nám fyrir stjórnendur innan slökkviliðanna er 120 kennslustundir. Þátttakendur skulu hafa lokið námi sem atvinnuslökkviliðsmenn. Námið er ætlað þeim sem vinna við stjórnun innan atvinnuslökkviliða, svo sem slökkviliðsstjórar og vaktstjórar. Að loknu námi skal nemandi vera hæfur til stjórnunar m.a. á útkallsstað og í starfsstöð, annast skýrslugerð, kennslu og þjálfun og hafa þekkingu á lögum er varða starfssvið*

hans. Nám fyrir slökkviliðsstjóra skal auk framangreinds fela í sér að lokið hafi verið við nám sem eldvarnaeftirlitsmaður I og II.

Hlutastarfangi og/eða skipaður slökkviliðsmaður

Slökkviliðsmenn, sem gegna hlutastarfi, skulu hljóta menntun í samræmi við þá þjónustu sem slökkvilið skulu veita samkvæmt brunavarnaráætlun viðkomandi sveitarfélags. Námið skiptist í eftirfarandi fjóra hluta auk endurmenntunar.

Til að hljóta löggildingu skulu slökkviliðsmenn, sem gegna hlutastarfi, a.m.k. hafa lokið námi skv. 1. og námskeiði 1 og 2 skv. 2.

1. *Fornám: Nýliðar skulu ljúka að lágmarki 20 kennslustunda fornámi áður en þeir hefja störf sem hlutastarfangi slökkviliðsmenn. Fornámið er í umsjón og á ábyrgð viðkomandi slökkviliðs en Brunamálaskólinn lætur slökkviliði í hendur gögn vegna fornáms, svo sem námslýsingu, kennsluefni og próf. Að loknu námi skal nemandinn vera hæfur til starfa sem byrjandi í hlutastarfangi slökkviliði.*
2. *Hlutastarfangi slökkviliðsmaður: Brunamálaskólinn veitir kennslu í fjórum hlutanámskeiðum og skulu hlutastarfangi slökkviliðsmenn sækja þau námskeið sem falla að því þjónustustigi sem sveitarfélagið hefur ákveðið að veita samkvæmt brunavarnaráætlun.*

Námskeið 1: Námskeiðið er 30 kennslustundir og að því loknu skal nemandi m.a. vera hæfur til slökkvistarfa utanhúss, til að annast vatnsöflun, reyklosun og dælingu.

Námskeið 2: Námskeiðið er tvö 30 kennslustunda námskeið og að því loknu skal nemandi m.a. vera hæfur til reykköfunar, hafa þekkingu á þróun innanhússbruna og yfirtendrun.

Námskeið 3: Námskeiðið er 30 kennslustundir og að því loknu skal nemandi m.a. vera hæfur til björgunar fólks úr bílflökum, klippuvinnu og skyndihjálpar við slasaða.

Námskeið 4: Námskeiðið er 30 kennslustundir og að því loknu skal nemandi m.a. vera hæfur til að beita réttum viðbrögðum við mengunarslysum og eiturefnaslysum. Áður en nám er hafið skal viðkomandi hafa lokið námskeiði 2.

Séu fleiri en eitt námskeið haldin samfleytt þá styttest heildartími námskeiðsins um 5 kennslustundir fyrir hvert hlutanámskeið.

3. *Stjórnandi hlutastarfs: Námið er fyrir stjórnendur innan hlutastarfangi slökkviliða. Námið er 30 kennslustundir. Stjórnendur hjá hlutastarfangi liðum geta sótt nám sem stjórnendur fyrir atvinnumenn, enda hafi þeir lokið fullu námi sem hlutastarfangi slökkviliðsmenn.*
4. *Slökkviliðsstjóri: Nám fyrir slökkviliðsstjóra hlutastarfangi slökkviliða. Námið er 30 kennslustundir.*

Í reglugerðinni segir jafnframt að sæki hlutastarfangi slökkviliðsmaður nám fyrir atvinnuslökkviliðsmenn teljist hann einnig hafa lokið námi fyrir hlutastarfangi slökkviliðsmenn.